

Katedra psychologie UK FF

Posudek oponenta diplomové práce **Jany Kilianové: „Enneagram – vývoj testové metody k určení osobnostního typu“**

Téma zvolené diplomové práce vnímám jako velmi aktuální. Systém enneagramu jako osobnostní typologie se stává populárním (leč poněkud alternativním) konceptem, který doposud nebyl dostatečně vědecky prověřený. Nicméně i k tomuto konceptu by měla akademická psychologická obec zaujmout stanovisko. Můžeme se o to částečně pokusit na základě studia dostupné literatury, účasti na přednáškách či workshopech a společné diskuse s některými stoupenci tohoto konceptu. Také lze zkoumat dosud užívané diagnostické nástroje z hlediska jejich psychometrických parametrů či jejich užitečnosti pro psychologickou praxi. Autorka si pro svou práci vybrala poměrně náročný, avšak velmi aktivní přístup – tvorbu a následné ověření nové metody v našich podmínkách.

V teoretické části práce autorka na různých úrovních obecnosti pojednává o enneagramu jako osobnostním modelu devíti typů z pohledu jeho vývoje, historie i styčných ploch s psychologickou typologií a diagnostikou. Rozpracovává základní užívané pojmy, jejich vztahy a podrobně popisuje jednotlivé enneagramové typy.

Teoretická část je dle mého názoru zpracována velmi kvalitně. Autorka vycházela z četných literárních i internetových zdrojů (našich i zahraničních), které řádně cituje. Cílem této části není hodnocení oprávněnosti enneagramové typologie, nýbrž výběr podstatných informací o tomto přístupu, včetně přehledu dosavadních výzkumů, a jejich přehledná prezentace. Text má na řadě míst věcnou diskusní povahu je doplněn vlastními postřehy či komentáři. Na řadě míst autorka vložila přehledné a shrnující tabulky (např. str. 21, 35,...91, atd.). Velmi si cením zpracování kapitoly 5 „Propojení enneagramu s psychologickými koncepty“, kterou vnímám jako stěžejní pro teoretické ukotvení zvoleného konceptu z pohledu psychologie. Autorka také uvádí úskalí předložené typologie (redukcionismus, škatulkování, diagnostické možnosti, atd.), která však svou podstatou charakterizují většinu historických i současných typologických konceptů. Autorka také nabízí možnosti využití enneagramu v různých oblastech duševního zdraví. Vnímám ho, společně s autorkou, jako „startovní pozici“ či „cestovní mapu“ pro odbornou psychologickou praxi.

Cíle předloženého výzkumu autorka formuluje v kapitole 9 (str. 124) „Výzkumný cíl“ a svou povahou jsou úzce spjaty s teoretickou částí práce. Konkrétní výzkumné otázky nebo hypotézy, které se vztahují k nově vytvořené metodě, jsou pro větší přehlednost uvedeny v kapitole 11 (str. 137) „Validizace testu“. Další kapitoly jsou věnovány konstrukci nové metody, popisu měřených charakteristik (dimenzí) na teoretické i položkové úrovni, výzkumnému vzorku, metodám sběru i zpracování dat a výsledkům.

Kapitoly v této části práce jsou dle mého názoru zpracovány rovněž kvalitně. Autorka při konstrukci svého dotazníku (testu) vycházela také ze zkušenosti z předvýzkumu. Výsledkem této části práce je především popis psychometrických charakteristik testu a jejich porovnání s již existujícím kritériem (Danielsův test) a také s polostrukturovaným rozhovorem. Všechny užité statistické postupy jsou přehledně uvedeny ve výsledcích v podobě tabulek a jejich popisu. Užité dotazníky (autorský i Danielsův) jsou v celé podobě uvedeny v přílohách, včetně přepisu rozhovorů a pozorování. „Shrnutí výsledků“ (str.149) považuji za dostatečnou odpověď na autorkou zvolené cíle a hypotézy. Cením si dobře zpracované kapitoly „Diskuse“, kde autorka pojednává a možném vlivu vstupujících proměnných a komentuje v tomto ohledu i všechny cíle své práce.

Závěrem nutno říci, že za předloženým výzkumem stojí množství náročné práce. Diplomová práce dle mého hodnocení splnila svůj základní úkol, tedy konzistentně popsala a výzkumně podložila systém enneagramu. Na druhé straně otevírá široké pole možností pro další výzkum a porovnávání s dalšími metodami v rámci psychodiagnostické praxe. Nemůžeme však opomenout i fakt, že jakákoli diagnostická metoda (v tomto případě spíše kvalitativní povahy) je závislá především na znalostech a zkušenostech odborníků, kteří s ní budou pracovat.

Předloženou diplomovou práci hodnotím jako zdařilou a doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji hodnocení výborně.

V Praze dne 13. května 2012

Markéta Niederlová